

PROFESOR MAREK DIETRICH

14 XI 1934 – 31 VII 2009

CZŁONEK HONOROWY TNP

Abstrakt

Wspomnienie o Profesorze Marku Dietrichu zawiera charakterystykę zawodową i naukową Profesora oraz wskazuje na umiejętność podejmowania trafnych decyzji w okresach przelomowych dla Kraju i Uczelni.

Słowa kluczowe: osiągnięcia zawodowe, działalność naukowa, osobowość, Marek Dietrich, Politechnika Warszawska

Po to, żeby nauka mogła istnieć, jej potrzebę muszą rozumieć i akceptować całe społeczeństwa, a nie tylko uczeni. Społeczeństwa, a więc i zwykli ludzie i klasy polityczne, które w efekcie decydują o przyszłości struktur państwowych, społecznych, a więc i naukowych, a także – co bardzo ważne, indywidualne autorytety stanowiące wzorce dla innych

(Cytat pochodzi ze zbioru: *Myśli o uczelni i społeczności akademickiej*. Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2001).

31 lipca 2009 roku, w piątek, odszedł prof. dr hab. inż. Marek Dietrich. Odszedł tak, jak żył. Bardzo godnie i bardzo cicho. Choroba, z którą tak trudno się wygrywa, odniosła kolejne zwycięstwo. Zabrała człowieka, który tak wiele robił, który był potrzebny poprzez swoje rady, poprzez swoją mądrość, który zawsze był przyjazny, autentyczny i otwarty.

Prof. dr hab. inż. Marek Dietrich swoją karierę naukową związał z Politechniką Warszawską uzyskując tu wszystkie stopnie i tytuły naukowe:

- stopień magistra inżyniera w roku 1956, na Wydziale Mechanicznym Konstrukcyjnym Politechniki Warszawskiej;
- stopień doktora nauk technicznych w roku 1961, na Wydziale Maszyn Roboczych i Pojazdów Politechniki Warszawskiej;
- stopień doktora habilitowanego w roku 1966 na Wydziale Mechanicznym Energetyki i Lotnictwa Politechniki Warszawskiej;
- tytuł profesora nadzwyczajnego w roku 1972;
- tytuł profesora zwyczajnego w roku 1976.

Profesor Marek Dietrich był jednym z najmłodszych doktorów habilitowanych na Politechnice Warszawskiej – w chwili uzyskania stopnia miał 32 lata.

Domeną naukowej działalności prof. Marka Dietricha były:

- dynamika, niezawodność i bezpieczeństwo maszyn, w szczególności dźwignic i mechanizmów maszyn,
- modelowanie matematyczne statyki, dynamiki i stateczności złożonych obiektów, mechanicznych, a w późniejszym okresie działalności obiektów biologicznych,
- komputerowo wspomagane metody projektowania

i wytwarzania implantów stawów, w szczególności stawów biodrowych i łokciowych.

Pracę naukową w zakresie dynamiki, niezawodności i bezpieczeństwa prof. Dietrich rozpoczął jako asystent w Katedrze Teorii Maszyn i Mechanizmów Wydziału Mechanicznego Konstrukcyjnego. Jego badania dotyczące stochastycznego modelowania procesów dynamicznych stały się podstawą opublikowanej w 1972 roku w PWN monografii „Wstęp do stochastycznej teorii maszyn”, pierwszej w kraju a również jednej z pierwszych w skali światowej pracy, poświęconej modelowaniu stochastycznemu procesów dynamicznych w aspekcie bezpieczeństwa i niezawodności.

Prace w zakresie modelowania obiektów biologicznych koncentrowały się na modelowaniu układu ruchu człowieka, a szczególnie zespołu kostno-mięśniowego, jakim jest kręgosłup. Metody komputerowego modelowania kręgosłupa umożliwiły uwzględnienie wielu dotychczas pomijanych elementów takich, jak wzajemne oddziaływania pomiędzy elementami odkształcalnymi (układem kostnym, mięśniami, więzadłami) a płynami (jądrami miazdżystymi oraz narządami jamy brzusznej). Analiza ta obejmowała również system sterowania symulujący działania układu nerwowego.

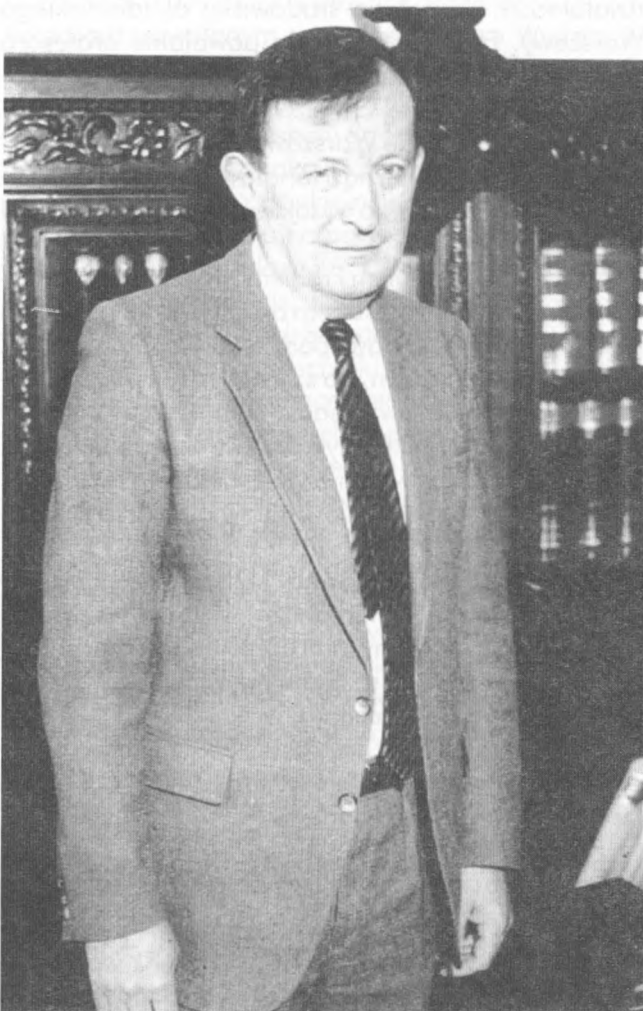
Prace kierowanego przez Profesora Zespołu składającego się z mechaników, informatyków, a również lekarzy ortopedów przyczyniły się do zbudowania najbardziej rozwiniętego i bliskiego rzeczywistości matematycznego modelu kręgosłupa, który wyjaśnił wpływ na szereg popularnych schorzeń kilku różnych czynni

ków mechanicznych i ułatwił podejmowanie właściwych decyzji terapeutycznych.

Zainteresowania Profesora w zakresie biomechaniki, koncentrowały się na komputerowej analizie projektowania i wykonywania implantów stawów biodrowych i łokciowych, dopasowanych do indywidualnych cech i oczekiwań pacjenta.

Wyniki badań i analiz Profesor opublikował w przeszło 210 publikacjach krajowych i międzynarodowych (w tym 190 artykułów, 8 monografii, 2 podręczniki i 7 skryptów). Prace publikował w takich wydawnictwach, jak Springer Verlag, Meritns Nijhoff, PWN, WNT, Ossolineum oraz w czasopismach o międzynarodowym zasięgu, jak: „Journal of Mechanisms”, „Spine”, „Rachis”, „Journal of Engineering in Medicine” i innych.

Dbał o wysoki poziom merytoryczny najbardziej znaczących czasopism naukowych dla środowiska związanego z dyscyplinami „Budowa i Eksploatacja Maszyn” oraz „Mechanika”, kierując przez wiele lat pracami rad redakcyjnych czasopism „Journal of Theoretical and Applied Mechanics” i „Archiwum Budowy Maszyn”, a później „The Archive of Mechanical Engineering”. Był także członkiem międzynarodowego Komitetu doradczego czasopisma „Industry and Higher Education” (Wielka Brytania).

Obok działalności naukowej profesor Marek Dietrich uzyskał bogaty dorobek dydaktyczny i osiągnięcia w dziedzinie rozwoju i unowocześniania programów studiów. Był jednym z głównych inicjatorów i autorów zmiany programów studiów, podstawowego dla wydziałów mechanicznych przedmiotu Części Maszyn i uformowania nowego przedmiotu nauczania, jakim są Podstawy Konstrukcji Maszyn, wyjaśniające studentom procesy i etapy powstawania konstrukcji, prawne i fizyczne ograniczenia decyzji podejmowanych przez konstruktora, zasady modelowania i algorytmy modeli matematycznych, metody optymalizacyjne, analizę trwałości niezawodności i bezpieczeństwa eksploatacji. Pod jego redakcją powstał trzutomowy podręcznik Podstawy Konstrukcji Maszyn, z którego powszechnie korzystają studenci kierunku mechanika i budowa maszyn, w tym studenci wydziału płockiego.

Profesor Marek Dietrich prowadził wykłady w wielu zagranicznych uniwersytetach, między innymi we Włoszech, Indiach, Japonii, Szwecji, USA, Związku Radzieckim.

Szerokie zainteresowania Profesora znalazły uznanie również w środowiskach akademickich odległych od techniki, czego wyrazem było zaproszenie go do wygłoszenia wykładu inauguracyjnego pt. „Razem czy osobno” w Akademii Muzycznej oraz wykładu inauguracyjnego pt. „Technika i piękno” w Akademii Sztuk Pięknych.

Dziedzina, w której profesor Marek Dietrich osiągnął sukcesy, zdobył popularność i szacunek była działalność organizacyjna początkowo dla Politechniki Warszawskiej, a potem poszerzona na obszar całego szkolnictwa wyższego i nauki. Przeszedł wszystkie szczeble kariery akademickiej od asystenta do Rektora, a już pierwsze funkcje ujawniły jego zdolności organizacyjne i umiejętności kierowania dużymi zespołami pracowników. Nie mając ukończonych czterdziestu lat, w roku 1973 został dziekanem Wydziału MEiL, a w wyniku pierwszych wolnych wyborów władz uczelni w roku 1981 został Prorektorem Politechniki Warszawskiej.

Postawa Profesora w trudnym okresie napięć społecznych, a potem okresie stanu wojennego, jego odwaga i bezkompromisowość wystąpienia w obronie studentów (również z Płocka) i pracowników, dbanie o zachowanie ciągłości zajęć dydaktycznych, przeciwdziałanie powszechnym wówczas postawom apatii, spowodowała, że w roku 1990 został wybrany ogromną większością głosów Rektorem Politechniki Warszawskiej.

Pełnienie funkcji Rektora PW przez dwie kadencje w okresie transformacji Uczelni wywarło wielki wpływ na Politechnikę Warszawską. Kształtowanie zrębów Trzeciej Rzeczypospolitej, jako państwa prawa, w warunkach autonomii uczelni, powodowało konieczność przystosowania uczelni do nowych warunków, również do warunków gospodarki rynkowej. Osobisty udział Rektora w tej transformacji był ogromny, wypracował nowy sposób i system kierowania uczelnia, łączył ce-

Po Inauguracji Roku Akademickiego w Politechnice Warszawskiej. Od lewej: prof. dr hab. inż. Marek Dietrich i Prymas Józef Glemp

chy lidera autonomicznej społeczności akademickiej z cechami menadżera, który potrafi gospodarować kapitałem uczelni i powiększać jego zasoby. W tym okresie został opracowany nowy Statut Politechniki Warszawskiej, nowy system zarządzania, nowy system rozliczania kosztów, który dał samodzielność finansową wydziałom, wzmocnił pozycję i odpowiedzialność dziekanów. System ten zagwarantował dyscyplinę finansową uczelni, która pozwoliła na spokojną pracę PW, gdy inne polskie uczelnie miały kłopoty finansowe a nawet popadły w długi.

Inicjatywa Rektora PW doprowadziła do wzrostu liczby studentów, unowocześnienia kształcenia, rozszerzenia tradycyjnego technicznego profilu kształcenia o przedmioty ekonomiczno-społeczne. Powstała Szkoła Biznesu, prowadzona wspólnie z uczelnią w Paryżu, Londynie i Norwegii, unowocześniono kilka wydziałów, między innymi Elektroniki, Mechaniki Precyzyjnej, Mechanicznego Technologicznego. Ważnym wydarzeniem dla Ośrodka Płockiego i Płocka było powołanie przez Rektora PW – prof. Dietricha w 1995 r. Kolegium Nauk Ekonomicznych i Społecznych jako drugiej podstawowo-

wej jednostki Ośrodka. Nastąpiło unowocześnienie kilku wydziałów, rozpoczęto od lat oczekiwane inwestycje. Staraniem Rektora nastąpiło umocnienie pozycji Senatu PW, nastąpiło odrodzenie samorządu studenckiego, powstały nowe organizacje studenckie.

Procesy transformacji PW były wzorem dla innych szkół wyższych, przyczyniły się do kreowania silnej pozycji PW w polskim środowisku akademickim.

W trakcie trwania obydwu kadencji Rektor Marek Dietrich wygłosił wiele wykładów i przemówień z okazji różnych uroczystości, ważnych wydarzeń lub inauguracyj kolejnych lat studiów. Wypowiedzi te prezentowały Jego poglądy i przemyślenia, nawiązywały do aktualnej sytuacji politycznej w kraju i na świecie, do wydarzeń historycznych, wytyczały kierunki działania władz Uczelni. Wypowiedzi te były wysłuchiwane z uwagą i zainteresowaniem, często stawały się tematem dyskusji. Decyzją Senatu PW, po zakończeniu drugiej kadencji Rektora, wypowiedzi te zostały opublikowane przez Oficynę Wydawniczą PW i stanowią trwałą dokumentację tamtego okresu.

Po ukończeniu drugiej kadencji, co wykluczyło dalsze pełnienie funkcji Rektora, prof. Marek Dietrich ograniczył aktywność w Politechnice. Z powołania Senatu był jedynie członkiem Komisji Etyki i Kapituły Medalu Politechniki Warszawskiej. Jego uwaga skupiała się na działalności dla całego środowiska akademickiego Warszawy. Efektem tego było powołanie profesora Marka Dietricha na stanowisko dyrektora Instytutu Problemów Współczesnej Cywilizacji, utworzonego wspólnie przez Politechnikę Warszawską, Uniwersytet Warszawski, Szkołę Główną Handlową, Akademię Medyczną, świadczy o jego wysokiej pozycji w środowisku akademickim.

Kierowanie Instytutem Problemów Współczesnej Cywilizacji jest kolejnym etapem drogi rozwoju profesora Marka Dietricha od nauk podstawowych: mechaniki, zasad budowy maszyn, do szeroko rozumianych problemów techniki z uwzględnieniem kosztów społecznych rozwoju techniki, ryzyka katastrof ekologicznych, a również potrzeby właściwego kształcenia młodzieży, jakości programów studiów i przygotowania studentów.

W tej działalności ujawniły się szerokie horyzonty prof. Dietricha, jego humanizm, wrażliwość, i zrozumienie skomplikowanych procesów społecznych. Tej tematyce poświęcone są liczne publikacje wykraczające poza zakres nauk technicznych.

Prof. Marek Dietrich w roku 1989 został wybrany członkiem korespondentem, a w roku 2004 członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk.

Ponadto był:

- członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego,
- Członkiem Honorowym Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej,

Inauguracja Roku Akademickiego w Ośrodku Naukowo-Dydaktycznym Politechniki warszawskiej w Płocku. Trzeci od lewej: prof. Marek Dietrich, obok Biskup Płocki Stanisław Wielgus

- Honorowym przewodniczącym Polskiego Forum Akademicko – Gospodarczego skupiającego wybitnych liderów środowisk gospodarczych i rektorów uczelni technicznych,

- Członkiem Honorowym Towarzystwa Naukowego Płockiego – jako dowód uznania jego zasług dla środowiska naukowego płockiego, które wspierał swoją wiedzą, doświadczeniem, autorytetem i otaczał życzliwością..

Profesor uczestniczył w pracach oraz przewodniczył Komisjom powołanym przez Prezydium i Wydział IV Nauk Technicznych Akademii Nauk, był przewodniczącym konferencji rektorów uczelni warszawskich, wiceprzewodniczącym Zespołu do Spraw Nauki przy Prezydencie RP, był członkiem Zespołu do Spraw Nagród Premiera RP, członkiem jednego z komitetów w ramach V Programu Ramowego Unii Europejskiej, członkiem Rady Fundacji im. L. Kronenberga, członkiem Rady Powierniczej Fundacji Kościuszkowskiej, członkiem Rady Fundacji Śniadeckich.

Będąc Rektorem Politechniki Warszawskiej, podejmował działania inicjujące współpracę kierowanej przez siebie Uczelni ze światem gospodarki. Był założycielem i pierwszym prezesem, a później Honorowym Przewodniczącym Polskiego Forum Akademicko-Gospodarczego, skupiającego wybitnych liderów środowisk gospodarczych i rektorów różnych uczelni.

W okresie od 2001 r. do 2007 r. Profesor Marek Dietrich pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Wykazał duże zaangażowanie w pracach Komisji i wynikające z tego duże zasługi dla poziomu kształcenia w polskich szkołach wyższych.

W trakcie swej działalności otrzymał wiele dyplomów, medali, nagród i odznaczeń, w tym najbardziej prestiżowe – Krzyże: Kawalerski i Komandorski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Edukacji Narodowej oraz medale za zasługi dla Warszawy i dla Płocka. Przez studentów został wyróżniony członkostwem honorowym Zespołu Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej.

W dowód uznania jego osiągnięć, a także współpracy z ITWL oraz WAT w roku 1996 został mu nadany tytuł doktora honoris causa Wojskowej Akademii Technicznej i w 2001 r. tytuł doktora honoris causa Politechniki Warszawskiej.

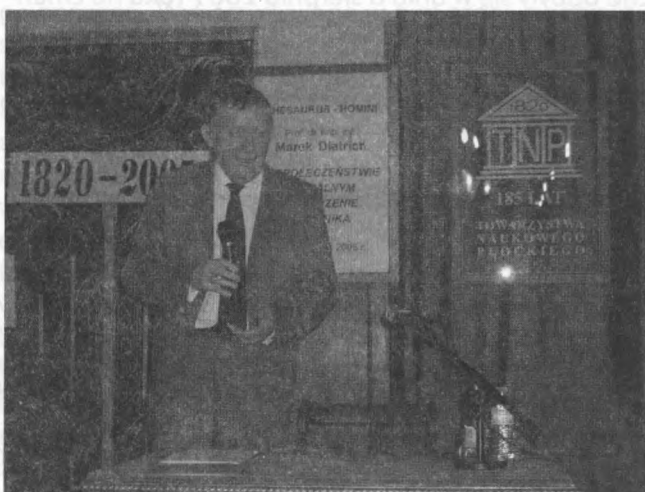
Profesor Marek Dietrich był uczonym o uznanym autorytecie, nauczycielem akademickim, zasłużonym dla społeczności akademickiej Politechniki Warszawskiej i innych środowisk, charakteryzującym się prawością charakteru, niezwykłą aktywnością oraz wielkim zaangażowaniem w działalność publiczną, był osobą znaną i cenioną w środowisku akademickim, a również wśród elit gospodarczych, politycznych i dyplomatycznych.

Wielki to zaszczyt dla TNP, że był Jego Członkiem Honorowym i że uczestniczył w niektórych działaniach TNP.

21 listopada 2005 roku Zarząd i członkowie TNP spotkali się z Profesorem Markiem Dietrichem w ramach cyklu spotkań z honorowymi członkami TNP. Laudację przedstawiła autorka tego artykułu, a następnie Profesor wygłosił referat nt.: „O społeczeństwie globalnym – spojrzenie technika” i przedstawił swoje przemyślenia, ważniejsze publikacje, odpowiadał na liczne pytania. Było to bardzo pouczające, mądre i serdeczne spotkanie.

Dyrektor Instytutu Problemów Współczesnej Cywilizacji Prodesor Tomasz Borecki (następca Profesora) tak o nim pisze:

Profesor Marek Dietrich należał do tych osobistości życia publicznego, które nigdy nie przepychały się do bardziej eksponowanych miejsc. Mimo, że siedał w dalszych rzędach, to i tak zawsze był zauważany. Wielce ceniłem w Profesorze Marku Dietrichu Jego niezależność. We wszystkich gremiach, które wspierał swoim

Płock, 21 listopada 2006 r., siedziba Towarzystwa Naukowego Płockiego. Prof. dr hab. inż. Marek Dietrich wygłasza odczyt nt.: „O społeczeństwie globalnym - spojrzenie technika.”

Prezes TNP Zbigniew Kruszewski wręcza Profesorowi Markowi Dietrichowi najnowsze prace naukowe wydane przez Towarzystwo Naukowe Płockie

umysłem, wyrażał własne poglądy, niezależnie od sytuacji, a wynikające z jego przemyśleń i służby sprawie, które były dla niego najważniejsze. Odszedł dobry, a jednocześnie bardzo skromny człowiek. Jedną z miar jego wielkości była liczba nekrologów w prasie ogólnopolskiej. Były to nekrologi od uczelni warszawskich, uczelni polskich, rad wydziałów, fundacji, komitetów, towarzystw, bliskich osób, przyjaciół. Padły słowa: wspaniały człowiek, wybitny uczyony, zasłużony wychowawca i nauczyciel młodzieży, człowiek wielkiego formatu, kolega i przyjaciel.

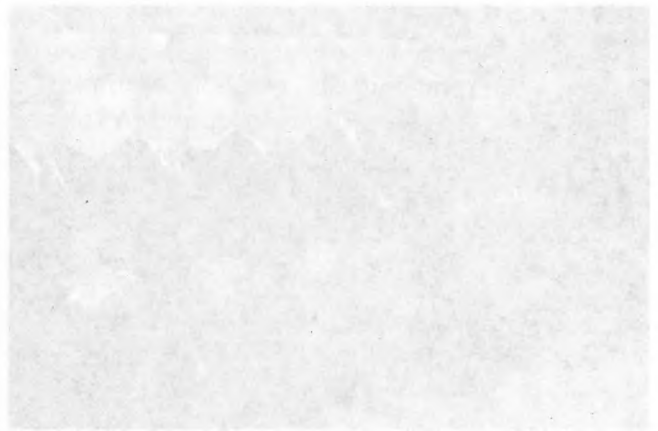
Uroczystości pogrzebowe Profesora Marka Dietricha odbyły się w dniu 6 sierpnia 2009 roku na cmentarzu wojskowym na Powązkach. Mowy pożegnalne w imieniu uczelni, instytucji i innych gremiów wygłosiło wiele osób, w tym, jako pierwszy wystąpił Rektor Politechniki Warszawskiej – prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kurnik.

Profesor Marek Dietrich został pochowany w rodzinnym grobie na cmentarzu zabytkowym na Powązkach.

PROFESSOR MAREK DIETRICH 14 XI 1934 – 31 VII 2009, HONORARY MEMBER TNP

Summary

A reminiscence of Professor Marek Dietrich; describing, his professional and academic career and depicting a man with the rare talent of taking sound decisions in crucial moments for the country and his Alma Mater.

31 lipca 2009 roku

odszedł od nas

REKTOR

prof. dr hab.

MAREK DIETRICH

wybrany przez politechnikę „Solidarność” PROREKTOREM na lata 1981-1987 i REKTOREM Politechniki Warszawskiej na lata 1990-1996. Profesor Marek Dietrich był wybitnym uczonym, a także wychowawcą i wielkim przyjacielem młodzieży akademickiej.

Profesor Marek Dietrich został wybrany Rektorem PW na początku trudnego okresu transformacji ustrojowej Państwa Polskiego. W związku z tym musiał udźwignąć zadanie odbudowania naszej Alma Mater ze zniszczeń moralnych i materialnych pozostawionych w Uczelni przez epokę PRL-u. Z tego zadania Rektor wywiązał się znakomicie.

Rektor doskonale czuł i rozumiał, a także potrafił rozwiązywać z wielkim taktem trudne nieraz problemy społeczności akademickiej naszej Uczelni.

Profesor Marek Dietrich pozostanie w naszej wdzięcznej pamięci jako wielce zasłużony dla Politechniki Warszawskiej Rektor i jako niezawodny przyjaciel politechnicznej „Solidarność”.

Cześć Jego Pamięci!

*Organizacja Zakładowa NSZZ „Solidarność”
w Politechnice Warszawskiej*